

Marek ČERNÍK : Operační a mobilizační plány Rudé armády 1940 – 1941

Rigorózní práce

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav světových dějin;

Praha, 2006, 116 str. rkp. + 19 příloh;

Mezi stále diskutované problémy druhé světové války náleží i otázka preventivní války Sovětského svazu vůči nacistickému Německu. Spornou kauzu nově otevřel Vladimír Rezun, který pod pseudonymem Viktor Suvorov vydal knihu „Ledoborec“, ve které na základě rozboru sovětské memoárové literatury dospěl k závěru o válečných přípravách Rudé armády v jarních a letních měsících roku 1941. Svým zjištěním o plánovaném preventivním úderu Moskvy oponoval dosavadní, obecně přijímané interpretaci začátku sovětsko – německé války. Rezunovu hypotézu dále rozvinula především německá historiografie, zatímco ruští autoři se rozdělili na stoupence tradičního výkladu a na tzv. revizionisty, kteří se snažili a stále snaží podpořit Rezunovu verzi. Česká historiografie nevěnovala tomuto tématu – s výjimkou Jiřího Fiedlera – příliš velkou pozornost a pokud se zabývala problematikou 22. června 1941, tak se většinou přiklonila k většinovému názoru o tzv. nevěrohodnosti útočných plánů SSSR.

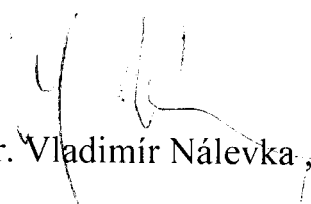
Sluší se proto přivítat rigorózní práci Mgr. Ing. Marka Černíka „Operační a mobilizační plány Rudé armády 1940 – 1941“. Jedná se o rozšířenou verzi autorovy magisterské teze, kterou úspěšně obhájil na Ústavu světových dějin FFUK.

V předloženém textu Černík detailně analyzoval mobilizační plány Rudé armády z let 1940 a 1941. Na tyto plány strategického rozvíjení ozbrojených sil SSSR navazovaly operační plány jednotlivých vojenských okruhů a plány hraničního krytu. Rozborem zpřístupněné vojenské dokumentace Černík dospěl k následujícím závěrům : v jarních měsících roku 1941 proběhla v Sovětském svazu skrytá mobilizace a výsledné ofenzivní rozestavení vojsk umožňovalo vedení útočné operace vůči nacistickému Německu. V tomto ohledu je autorova argumentace skutečně přesvědčivá. Nicméně zde stále existují otevřené otázky, na které bude nutné při dalším bádání odpovědět. Předně – do jaké míry si sovětské politické vedení uvědomovalo nízkou kvalitu velitelského sboru Rudé armády, silně oslabeného předchozími čistkami? Mohla tato skutečnost limitovat provedení ofenzivní operace ? Za podrobnější rozpracování by stála i teze o přímém vztahu mezi plánovanou realizací německého vylovení na britských ostrovech a Stalinovým preventivním útokem. Rovněž problematika politického zajištění ofenzivy Rudé armády by vyžadovala samostatnou kapitolu.

Struktura Černíkovy rigorózní práce odpovídá badatelskému textu, zvláště jsem ocenil úvod s kritickým rozбором pramenů a literatury a přehledné shrnutí celé

problematiky v závěru. Mohu tedy odpovědně doporučit předloženou práci „Operační a mobilizační plány Rudé armády 1940 – 1941“ k závěrečné obhajobě a přimlouvám se za prezentaci jejího obsahového jádra v odborném tisku.

V Praze, 9. února 2007

Prof. PhDr. Vladimír Nálevka, CSc